

آیین نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

۱۰۰ - ۱۳۶۵.۰۲.۲۲ - ۱۳۰۷۸ - ۱۳۶۵.۰۲.۱۰

و اوقاف - بانکی و پولی - روابط موجر و مستاجر - نهادهای انقلابی

و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (حج و اوقاف)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵.۲.۱۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱.۲۹۹۳۸.۶۹۶ مورخ

۱۳۶۴.۵.۹ وزارت ارشاد اسلامی به استناد ماده ۱۷ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان

حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳.۱۰.۲ مجلس شورای اسلامی آیین نامه اجرایی این

قانون را به شرح زیر تصویب نمودند:

[Z] آیین نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

ماده ۱ - منظور از کلمه سازمان در این آیین نامه سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

است.

ماده ۲ - اداره حج و اوقاف و امور خیریه هر حوزه امور مربوط به همان حوزه را

انجام خواهد داد و در صورتی که رقبات یک موقوفه در حوزه های مختلف واقع شده باشد

اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل مصرف مسئول رسیدگی به بودجه و حساب موقوفه

خواهد بود و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه محل وقوع رقبات واقع در همان حوزه

رسیدگی می نمایند. در صورتی که موقوفه دارای رقبات متعدد و در حوزه های مختلف واقع

و مصرف هر رقبه در همان حوزه باشد، رسیدگی به بودجه حساب و اداره موقوفه به عهده

اداره حج و اوقاف و امور خیریه همان حوزه می باشد.

تبصره - چنانچه در مورد این صلاحیت ابهام و اختلافی بین ادارات حج و اوقاف و امور

خیریه پیش بیاید نظر سرپرست سازمان معتبر است.

ماده ۳ - اداره امور اماکن مذهبی اسلامی از قبیل بقاع متبرکه و غیره به جز آنچه

که در تبصره ۲ ماده ۱ قانون استثناء شده و اماکنی که برای اداره آنها ترتیب

خاصی داده نشده است به عهده ادارات حج و اوقاف و امور خیریه بوده و می توانند

برابر ماده ۵ قانون و تبصره های ذیل آن و آیین نامه مربوطه، اشخاصی را به

عنوان هیأت امناء انتخاب نمایند.

تبصره - عرصه اعیان و مساجد، مدارس، علوم دینی و تکایا رقبه موقوفه است ولی

ادارات حج و اوقاف و امور خیریه در شئون داخلی آنها از قبیل تعیین امام جماعت و

انجام مراسم مذهبی دخالت نخواهند داشت.

ماده ۴ - به منظور رعایت مصلحت موقوف علیهم در اجرای قسمت اخیر بند یک ماده یک

قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه در موارد مشروحه زیر حسب

مورد نظارت یا دخالت خواهند کرد.

الف - افزاز، تحدید حدود و اعتراض به ثبت موقوفه در صورتی که به ملکیت تقاضای ثبت شده باشد.

ب - فروش موقوفه و نحوه تبدیل آن با رعایت ماده ۳۲ این آیین نامه و مقررات قانون مدنی.

ج - ایجار برای مدت بیش از ده سال با رعایت ماده ۳۲ این آیین نامه.

د - اعطای حق تملک اعیان به مستأجر در رقباتی که عرصه و "اعیاناً" وقف باشد با توجه به مواد ۱۲ و ۳۲ این آیین نامه.

ماده ۵ - در موقوفات خاص، در صورت بروز اختلاف، تولی و موقوف علیهم و یابین موقوف علیهم و یا بین موقوف علیهم و در موارد تعدی و تفریط یا به خطرافتاد مصالح بطون لاحقه باید به مرکز گزارش تا با تأیید سرپرست سازمان حسب مورد نظارت و یا امور موقوفه موقتاً و تا رفع موانع به وسیله اداره حج و اوقاف و امور خیریه یا امین و یاهیات امناء منتخب سازمان و با رعایت مفاد وقف نامه و نظیر موقوفات متصرفی اداره شود.

ماده ۶ - اداره امور مؤسسات و انجمن های خیریه ای که از طرف دولت و یا سایر مراجع ذیصلاح به عهده سازمان یا واحدهای تابعه گذاشته شده یا می شود طبق اساس نامه های مصوبه هر یک خواهد بود و در مورد سایر مؤسسات خیریه با توجه به قانون مالیات های مستقیم چنانچه مؤسسات مذکور جهت مفاصا حساب مالیاتی یا به هر جهت دیگری که احتیاج به گواهی داشته باشند مراجعه نمایند ادارات حج و اوقاف و امور خیریه می توانند نحوه عملکرد این گونه مؤسسات را بررسی نموده و در صورت تأیید گواهی صادر نمایند. تبصره - گواهی فوق به مؤسسات خیریه ای داده خواهد شد که در اساس نامه آنها پیش بینی شده باشد در صورت انحلال مؤسسه اموال و دارایی آن با اجازه نماینده ولی فقیه صرف امور خیریه گردد.

ماده ۷ - ادارات حج و اوقاف و امور خیریه موظفند گورستانهای متروکه موقوفه واقع در حوزه عمل خود را مشخص و در صورتی که فاقد متولی باشد با توجه به موقعیت آنها برنامه های متناسب وفق موازین شرعی در امور خیریه جهت بهره برداری از آنها تنظیم و به سازمان پیشنهاد نمایند تا با تصویب سرپرست سازمان به مرحله اجرا گذاشته شود.

ماده ۸ - اداره کل تحقیق سازمان وظایفی را که طبق قانون بر عهده دارد به وسیله شعب حقوقی و حساب رسی انجام خواهد داد طرز تشکیل و رسیدگی و وظایف شعب تحقیق بر طبق آیین نامه مربوطه خواهد بود.

ماده ۹- متولی، امین موقوفه بوده و موظف است مطابق قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و سایر قوانین مربوطه و در صورت ابهام و یا فقدان مقررات خاص طبق احکام شرع و با عنایت کامل به مندرجات وقف نامه موقوفه تحت تولیت خود را اداره کند و در حفظ عین، منافع، حقوق و حدود موقوفه اقدام و در اجرای نیات خیر واقف کوشش نماید.

ماده ۱۰- متولیان موظفند در اسرع وقت نسبت به ثبت رقبات تحت تولیت خود مبادرت نمایند و همچنین در مواردی که از طرف اشخاص تقاضای ثبت موقوفه به عنوان ملک بشود اعتراض و در مراجع صالحه اقامه دعوی بنایند و در مواردی که موقوفه به نحوی از انحراف بدو مجوز شرعی به ملکیت اشخاص درآمده با رعایت ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۶۳.۱.۲۸ و آیین نامه اجرایی آن نسبت به احیای موقوفه اقدام و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه محل را در جریان اقدامات خود قرار دهند تا همکاری لازم معمول گردد.

تبصره ۱- متولیان موظفند در اجرای ماده ۹ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و تبصره ذیل آن به ماده هنگام طرح هر گونه دعوی یا اعتراض بر ثبت، نسخه ای از دادخواست یا اعتراض نامه تنظیمی را به ادارات حج و اوقاف و امور خیریه محل تسلیم و رسید دریافت دارند تا ادارات مذکور در این قبیل موارد برای حفظ حقوق موقوفه جریان دعوی را مستمراً مراقبت و در صورت لزوم در دعوی مطروحه وارد و در جهت حفظ حقوق وقف اقدام نمایند.

تبصره ۲- ادارات حج و اوقاف و امور خیریه مکلفند در صورتی که متولیان نسبت به تقاضای ثبت و اعتراض بر ثبت و اقامه دعوی پیگیری آن در مواعد قانونی به وظایف خود عمل نمایند برای حفظ حقوق وقف در موعد قانونی رأساً نسبت به موارد مذکور اقدام نمایند.

تبصره ۳- سازمان و موقوفات عام و اماکن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و مؤسسات و بنیادهای خیریه به موجب تبصره ذیل ماده ۶ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه از پرداخت مخارج و هزینه های دادرسی و همچنین از پرداخت حق الثبت و بقایای ثبتی و هزینه های اجرایی معاف می باشند.

ماده ۱۱- به منظور رعایت مصلحت وقف و بهره برداری صحیح باید رقبات موقوفه را با توجه به مفاد وقف نامه و قوانین مربوطه و با جلب نظر کارشناس رسمی یا خبره محلی و رعایت شرایط زیر از طریق مزایده به اجاره واگذار نمود.

الف- خسارات احتمالی حتی الامکان به عهده مستأجر باشد.

ب - از مستأجر باید ضامن معتبر و یا وثیقه مناسب برای تأدیه حقوق موقوفه و تخلیه و تحویل آند در پایان مدت اخذ شود.

ج - حق انتقال مورد اجاره از طرف مستأجر به غیر محسوب مورد موکول به موافقت کتبی و متولی و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه باشد، بدیهی است رعایت آیین نامه نحوه وصول پذیره و اهدایی الزامی است.

د - مدت اجاره نباید بیش از ده سال باشد مگر با جلب موافقت سرپرست سازمان هـ از پیشنهاد دهندگان برابر ده درصد مبلغ پیشنهادی به عنوان سپرده اخذ شود.

و - حداقل مال الاجاره براساس نظر کارشناس رسمی یا خبره محلی و به نرخ عادلانه روز و سایر شرایط لازم در آگهی مزایده قید گردد.

ز - اجاره نامه باید رسمی باشد و در مواردی که تنظیم اجاره نامه رسمی میسر نیست قرارداد تنظیم گردد.

تبصره ۱ - در مورد رقباتی که در آمد سالیانه آنها تا دوست هزار ریالی باشد مزایده الزامی نیست، مشروط بر اینکه میزان اجازه از طرف کارشناس رسمی یا خبره محلی با توجه به نرخ عادلانه روز تعیین شده باشد.

تبصره ۲ - آگهی مزایده باید متضمن شرایط مذکور در ماده قبل و هر گونه اطلاعات باشد و در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار محلی نیز منتشر شود، فاصله انتشار آگهی تا تاریخ قرائت پیشنهادها کمتر از ۱۵ روز و بیشتر از ۳۰ روز نخواهد بود.

ماده ۱۲ - در مورد موقوفاتی که عرصه و "اعیاناً" وقف است، اعطای حق تملک اعیان به مستأجر ممنوع می باشد در بعضی موارد استثنایی تملک اعیان مستحدثه به وسیله مستأجر با تصویب سرپرست مجاز است و این موضوع در مورد باغهای موقوفه و همچنین در مورد موقوفات خاص نیز جاری است.

ماده ۱۳ - اجاره اراضی و رقبات بلامانع موقوفه مورد نیاز وزارت خانه ها و مؤسسات وابسته و نهادهای انقلاب اسلامی با رعایت صلاح و غبطه وقف براساس نظر کارشناس رسمی یا خبره محلی و بر مبنای نرخ عادلانه روز بدون انجام مزایده و با رعایت آیین نامه نحوه وصل و پذیره و اهدایی مجاز است و در موارد دیگر با رعایت مصالح وقف و یا تصویب سرپرست سازمان و بر مبنای نظریه کارشناس رسمی یا خبره محلی و به نرخ عادلانه روز انجام مزایده الزامی نخواهد بود.

ماده ۱۴ - کمیسیون مراسده از مسئول اداره حج و اوقاف و امور خیریه، نماینده اداره امر اقتصادی و دارایی محل و متولی موقوفه تشکیل می شود، در صورتی که موقوفه بدون متولی باشد نماینده دادستان عمومی شهرستان در جلسه شرکت خواهد نمود.

تبصره ۱- در مواردی که پیشنهادی نرسیده و یا پیشنهادات واصله به نظر کمیسیون مزایده مخالف مصالح وقف تشخیص داده شود مزایده یک بار دیگر تجدید می شود و در صورت تکرار وضعیت اولیه، تکلیف به وسیله اکثریت اعضای کمیسیون مذکور تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- در مورد آن قسمت از باغات موقوفه که فروش سر درختی آنها از طریق دید به حال موقوفه مفید باشد می تواند فروش را منحصر به یک فصل و مزایده را بر طبق عرف و عادات محل و بالانش کارشناس یا خبره محلی به طور حضوری انجام داد.

تبصره ۳- در صورت تساوی پیشنهادات واصله برنده مزایده با نظر اکثریت اعضای کمیسیون تعیین خواهد شد.

تبصره ۴- رقبات موقوفات مشمول قانون ابطال اسناد رقبات، آب و اراضی موقوفه برابر آیین نامه اجرایی آن به اجاره واگذار می شود.

ماده ۱۵- اراضی موقوفه مشمول قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه که در محدوده خدمات شهری واقع شده و در حال حاضر کاربری زراعی ندارد با تأیید مقامات ذیصلاح و تأمین پرداختن حقوق مکتسبه زارعین صاحب نسق طبق مفاد این آیین نامه برای امور ساختمانی مجاز به اجاره واگذار خواهد شد.

ماده ۱۶- متولی موظف است نسبت به وصول مطالبات موقوفه و نیز برای روشن نمودن وضع موقوفه در اجرای قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه به موقع اقدام کند.

ماده ۱۷- متولیان ادارات حج و اوقاف و امور خیریه مکلفند اقدامات خود را نسبت به اجرای مواد یک و چهار لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجازه املاک و اموال موقوفه و تجدید انتخاب متولیان و امانت و نظار اماکن متبرکه مذهبی و مساجد مصوب ۱۳۵۸.۲.۴ شورای انقلاب اسلامی ایران همچنان به منظور احقاق حقوق موقوفات پیگیری نمایند.

ماده ۱۸- وجوه حاصل از ضبط سپرده های مزایده موقوفات و اماکن مذهبی به حساب همان موقوفه یا مکان مذهبی واریز خواهد شد.

ماده ۱۹- مخارج هر موقوفه به شرح زیر است.

الف- هزینه های مربوط به حفظ عین و بقای موقوفه و فراهم نمودن موجبات آبادانی رقبات آن

ب- تعمیرات جاری و هزینه های مربوط به بهره برداری از آن

ج- مالیات و عوارض و حق التولیه و حق النظاره و مخارج ثبتی و محاکماتی در صورت شمول

د- مصارف مقرر در وقف نامه و یا سیره جاریه.

تبصره ۱- اعتبارات بند ج به وسیله متولی به مصرف می‌رسد ولی در مورد مصرف اعتبارات الف، ب، د اطلاع اداره حج و اوقاف و امور خیریه لازم است، مگر در موقوفات منصوص التولیه در صورتی که مظنه تعدی و تفریط متوای نباشد.

تبصره ۲- آن قسمت از مخارج بند "که تحصیل اسناد هزینه مقدور نباشد گواهی لازم با ذکر علت، نوع و مشخصات هزینه با امضای مسئول اداره محل و متولی و متصدیان امور مالی حسب مور تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۰- بودجه فردیس موقوفات و اماکن مذهبی که حاوی مشخصات رقبات و ریز ارقام درآمد و هزینه، موجودی بدهی و مطالبات می‌باشد باید حداکثر در سه ماه آخر هر سال برای سال آتی طبق مدلول وقف‌نامه و مطابق نمونه‌ای که سازمان معین می‌نماید در پنج نسخه تنظیم شود.

اداره حج و اوقاف و امور خیریه موظف است طرف مدت یک ماه از تاریخ تنظیم اوراق بودجه‌های موقوفات متصرفی، آنها را به اداره کل حج و اوقاف و امور خیریه استاز مربوطه ارسال تا بررسی و در صورتی که طبق مقررات و مدلول وقف‌نامه یا سیره جاریه تنظیم شده باشد تصویب و الایجهت رفع نقص اعاده نماید، بررسی و تصویب بودجه‌های موقوفات غیر متصرفی به ترتیب فوقه عهده ادارات حج و اوقاف و امور خیریه محل خواهد بود. بدیهی است در خصوص بودجه موقوفات منصوص التولیه که مظنه تعدی و تفریط در آن نباشد ادارات حج و اوقاف امور خیریه فقط وصول بودجه را به متولی منصوص اعلام خواهند داشت.

تبصره ۲- موقوفات و اماکنی که از طرف سازمان اداری امنای منصوب هستند در حکم متصرفی بوده و امنای مذکور در تنظیم بودجه با ادارات حج و اوقاف امور خیریه همکاری خواهند نمود.

تبصره ۳- یک نسخه از بودجه‌های تصویب شده در موقوفات غیر متصرفی به متولی و در موقوفات متصرفی به حسابداری و یک نسخه به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل و یک نسخه به اداره کل حج و اوقاف و امور خیریه استاز مربوطه و یک نسخه به سازمان ارسال خواهد شد و سازمان نیز به نوبه خود بودجه‌های واصله را مورد رسیدگی قرارداد و انطباق و یا عدم انطباق آنرا با مقررات و دستورالعمل‌های صادره به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل اعلام می‌دارد.

ماده ۲۱- برای تعمیرات و بازسازی موقوفاتی که عرصه و "اعیاناً" وقف شده یا نیز به تعمیرات دارد، حداکثر بیست درصد مجموع عایدات هر سال در بودجه منظور می‌گردد و در صورتی که کلاً یا بعضاً به مصرف نرسد جزو ذخیره عمرانی موقوفه محسوب و نگهداری تا

در موقع مقتضی به مصرف عمران موقوفه برسد و

ماده ۲۲ - در صورتی که ذخیره مذکور در ماده قبل به علاوه در آمد یک سال موقوفه یا مکان اسلامی برای تعمیر یا بازسازی آن تکافو ننماید حسب مورد متولیان و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و امنای وقف در آمد دو و یا چند سال موقوفه را به اضافه وجوه موجود در حساب مخصوص همان موقوفه ذخیره تا به موقع به مصرف لازم برسانند.

ماده ۲۳ - مطالبات و صرفه جویی های سالهای قبل هر موقوفه به عنوان در آمد خالص در بودجه هر سال منظور خواهد شد و چنانچه قبلاً حق التولیه و حق النظاره از این مبلغ دریافت شده باشد، مجدداً احتساب نخواهد شد.

ماده ۲۴ - با توجه به اینکه حفظ موقوفات از وظایف متولیان است و اموال وقف باید از اموال شخص متولی جدا . متمایز باشد متولیان موقوفات و امنای اماکن متبرکه مکلفند دفتر مخصوصی برای ثبت در آمد هزینه موقوفه یا اماکن مزبور تنظیم نمایند و هرگاه در آمد سالانه آنها بیش از صد هزار ریال باشد، باید با معرفی اداره حج و اوقاف و امور خیریه حساب جداگانه ای به نام موقوفه یا مکان متبرکه در یکی از بانک ها افتتاح و عواید حاصله را به آن حساب واریز و هرگونه پرداخت را از طریق آن انجام دهند.

تبصره - در مورد موقوفات و اماکنی که از طرف سازمان برای آنها امنایی منصوب شده است حساب مذکور با امضای مشترک (امنا و اداره حج و اوقاف و امور خیریه) افتتاح خواهد شد.

ماده ۲۵ - ادارات تحقیق به موجب ماده ۱۴ قانون تشکیل و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مکلفند همه ساله از متولیان و امنای وقف و اماکن مذهبی و مدیران مؤسسات خیریه مشمول و نیز از ادارات حج و اوقاف و امور خیریه صورت حساب در آمد هزینه موقوفات و اماکن مذهبی و مؤسسات خیریه را مطالبه نمایند.

صورت حساب مزبور باید طبق فصول بودجه فردی سالانه موقوفه یا مکان مذهبی و یا مؤسسه خیریه حداکثر ظرف سه ماه بعد از ابلاغ در قبال اخذ رسید به اداره تحقیق و یا اداره حج و اوقاف و امور خیریه تسلیم شود، در صورتی که صورت حساب به اداره حج و اوقاف و امور خیریه تسلیم شده باشد اداره مزبور موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز صورت حساب مذکور را به اداره تحقیق مربوطه جهت رسیدگی و صدور و مفاصاً حساب ارسال دارند صورت حساب تسلیمی باید متضمن موارد زیر باشد:

۱ - هر قم از در آمد و هزینه باید حسب مورد دارایی مدارک و اسناد هزینه معتبر باشد.

۲ - مانده حساب در آمد هزینه سال قبل باید در صورت حساب سالانه مزبور ملحوظ شود.

تبصره - ادارات تحقیق از متولیان منصوبی که در مظان تعدی و تفریط نباشند صورت حساب مطالبه نمی نمایند.

ماده ۲۶ - متولیان موظفند در اجرای ماده ۶ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و تبصره ذیل آن و با رعایت مواد ۲۱ و ۲۲ این آیین نامه و استعداد محل در نگهداری و جلوگیری از خرابی و انهدام و در آبادی موقوفه اهتمام نمایند، به طوری که حداقل هر پنج سال افزایش محسوسی در عایدات موقوفه حاصل شود.

ماده ۲۷ - ادارات تحقیق موظفند همه ساله مفائا حساب عملکرد سال قبل موقوفه را با رعایت ماده ۲۵ این آیین نامه صادر و حسب مورد به متولی یا امین و یا اداره حج و اوقاف و امور خیریه مربوطه تسلیم نمایند. در صورتی که عدم صدور مفاصا حساب ناشی از عمل متولی یا امین باشد شعب حساب رسی موارد تخلف را ربای رسیدگی در جهت عزل یا ممنوعیت و یا ضم امین به شعب حقوقی تحقیق و برای برکناری امین به اداره حج و اوقاف و امور خیریه مربوطه اعلام خواهند داشت.

تبصره - شعب حساب رسی تحقیق اوقاف موظفند درآمد هزینه کلیه موقوفاتی که استناد آنها طبق ماده ۲۵ این آیین نامه به آنها ارجاع می شود پس از تکمیل پرونده ها حداکثر ظرف مدت یک ماه رسیدگی و تکلیف آنها را مطابق آیین نامه طرز تحقیق و رسیدگی در شعب تحقیق اوقاف روشن نمایند و با متخلفین برابر مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۲۸ - ادارات تحقیق موظفند همه ساله با ملاحظه بودجه ها و صورت حساب های ارسالی از طرف متولیان و هیأت های امنا و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و مؤسسات مشمول چنانچه به موارد مختلف برخورد نمودند مدارک لازم را جمع آوری و برابر ماده ۷ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه محل به سرپرست سازمان گزارش و کسب تکلیف خواهد شد.

ماده ۲۹ - متولیان مکلفند همه ساله مالیات قانونی موقوفه را در صورت شمول پرداخت نمایند و در صورتی که بر اثر تعلل ر پرداخت جریمه ای به آن تعلق گیرد باید شخصاً آن را جبران کنند.

ماده ۳۰ - در مواردی که اداره امور موقوفه به حکم ولی فقیه یا قانون با سازمان است کلیه وظایف و مسئولیت های متولی به عهده سازمان خواهد بود.

تبصره - هر نوع تخلفی که در مورد موقوفات غیر متصرفی موجب ممنوعیت و یا عزل متولی می شود در خصوص موقوفه متصرفی نیز تخلف محسوب و برابر مقررات اقدام خواهد شد.

ماده ۳۱ - وجوه اهدایی به اماکن مذهبی اسلامی که جهت مشخصی برای مصرف آن تعیین نشده است و وجوه حاصل از فروش اموال منقول زاید برای احتیاج این قبیل اماکن با جلب

نظر اداره حج و اوقاف و امور خیریه به وسیله هیأت امناء و در مواردی که هیأت امناء وجود نداشته باشد به وسیله ادارات حج و اوقاف و امور خیریه به ترتیبی که در ماده ۵ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آیین نامه آزمائش مشخص است به مصرف خواهد رسید.

ماده ۳۲- موارد زیر از جمله اموری است که انجام آنها موقوف به اجازه سرپرست سازمان که مأذون از طرف ولی فقیه است خواهد بود.

۱- فروش رقبات موقوفه و نحوه تبدیل آن

۲- اعطای حق تملک اعیان به مستأجر در موقوفاتی که عرصه و "اعیاناً" وقف است و این امر در مورد باغات موقوفه نیز جاری است.

۳- اجازه بیش از ده سال

۴- ترک مزایده در مورد اجاره موقوفه مشمول مزایده.

۵- استرداد دعاوی مطروحه در مراجع قضایی.

۶- ارجاع اختلاف به داوری و انتخاب داور یا داوران

۷- نصب و عزل امناء موقوفات و بقاع متبرکه.

تبصره - جهت بررسی و اظهار نظر مشورتی در خصوص مشکلات و معضلات و مسایل حقوقی و اوقافی، سرپرست سازمان می تواند هیأتی به نام هیأت فنی و حقوقی مرکب از افراد صاحب نظر که در سازمان اشتغال داشته باشند را انتخاب و تعیین نماید.

ماده ۳۳- حق التولیه متولی و یا سازمان در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات و

همچنین حق النظاره ناظر اعم از شخص یا سازمان به میزان مقرر در وقف نامه خواهد بود و در صورتی که وقف نامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق النظاره در آن معین نشده باشد حق التولیه به مقدار اجرت المثل معادل ده درصد درآمد خالص سالیانه و حق النظاره به مقدار اجرت المثل معادل پنج درصد همان درآمد خواهد بود.

تبصره ۱- در موارد استثنایی که درصدهای مندرج در این ماده با توجه به وضعیت موقوفه متناسب و متعارف نباشد با تأیید سرپرست سازمان کسر یا اضافه می شود.

تبصره ۲- در مواردی که سرپرست سازمان اعمال نظارت اشخاص یا ادارات حج و اوقاف و امور خیریه را در موقوفات غیر متصرفی ضرری تشخیص دهند اجرت المثل حق النظاره را نیز متناسباً تعیین خواهند نمود.

تبصره ۳- درآمد خالص موقوفه برابر هشتاد درصد درآمد کل خواهد بود.

ماده ۳۴- ادارات حج و اوقاف و امور خیریه در اماکن مذهبی اجرت المثل عمل خود بابت اداره امور این اماکن را بر مبنای ده درصد از مجموع درآمد سالیانه اماکن

مزبور دریافت می‌نماید و حق الزحمه هیأت امنا به موجب آیین‌نامه ماده ۵ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تعیین خواهد شد.

تبصره - سازمان عواید حاصل از حق التولیه و حق النظاره و وجوهی که بابت اداره امور اماکن مذهبی دریافت می‌دارد و همچنین هدایای مستقل را مطابق بودجه‌ای که همه ساله تنظیم و به تصویب هیأت دولت می‌رساند رأساً مصرف خواهد نمود.

ماده ۳۵ - ادارات حج و اوقاف و امور خیریه موظفند همه ماهه تراز عملیات دفتر روزنامه و کل را به انضمام مدارک و گزارش لازم به اداره امور مالی موقوفات جهت بررسی ارسال دارند.

ماده ۳۶ - ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و مؤسسات خیریه و همچنین ثبت معاملات رقبات مربوطه به اماکن متبرکه در دفاتر اسناد رسمی بدون موافقت سازمان ممنوع است و دفاتر اسناد رسمی مکلفند رونوشت اسناد راجع به وقف را ظرف ده روز پس از ثبت به ادارات حج و اوقاف و امور خیریه مربوطه ارسال دارند.

ماده ۳۷ - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق اسناد مالکیت موقوفات، مساجد، تکایا، مدارس دینی و کلیه اماکن مذهبی ثبت شده و همچنین اساس‌نامه مؤسسات و بنیادهای خیریه واقع در حوزه عمل خود را به ادارات حج و اوقاف و امور خیریه محل تحویل نمایند.

ماده ۳۸ - ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و متولیان مکلفند اسناد و آگهی‌های ثبتی مربوط به حوزه عمل خود را بررسی و برای حفظ عین و منافع موقوفات هرگونه اقدام لازم را معمول دارند.

ماده ۳۹ - سازمان مکلف است دفاتر مخصوصی برای ثبت خلاصه اسناد وقف‌نامه‌های شهرستان تهیه و تنظیم نماید.

ماده ۴۰ - متولیان و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه موظفند نسبت به موقوفات مسلمی که به عنوان ملکیت تقاضای ثبت شده و در مدت قانونی اقدام به اعتراض نگردیده است برابر قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه و آیین‌نامه مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۴۱ - متولیان و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه می‌توانند با عنایت به ماده ۶ قانون برای احیای حقوق وقف و دفاع از دعاوی مطروحه و مشاوره در امور حقیقی و ثبتی موقوفات در صورت لزوم وکیل یا وکلای دعاوی واحد شرایط را انتخاب نمایند.

تبصره - حق الوکاله و حق المشاوره با توجه به مصلحت و غبطه موقوفات از محل عواید وقف قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۴۲ - در اجرای تبصره ماده ۱۰ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف امور خیریه متولیان موظفند ظرف مدت ۲ ماه ۱ تاریخ اجرای قانون مصدق اسناد مالکیت و وقف نامه های موجود را به ادارات حج و اوقاف و امور خیریه مربوط تسلیم و رسید دریافت دارند و در صورت عدم اقدام، ادارات حج و اوقاف و امور خیریه مکلفند به طریق اطمینان بخشی تکلیف قانونی آنان را ابلاغ و ضرب الاجلی که بیش از دو ماه نباشد برای انجام آن تعیین و در صورت استنکاف به دلیل وجود مظنه تعدی و تفریط مراتب را به اداره تحقیق جهت رسیدگی و صدور حکم لازم اعلام دارند.

ماده ۴۳ - ثمن بیع وقف در صورت جواز بیع باید در حساب مخصوصی در بانک توزیع و یا جلی موافقت سرپرست سازمان و بر طبق ماده ۹۰ قانون مدنی رقبه دیگری به نام همان موقوفه خریداری که عواید آن برای وقف نامه سابق به مصرف خواهد رسید.

تبصره - بیع و تبدیل موقوفه طبق مواد ۸۸ و ۸۹ قانون مدنی با کسب موافقت کتبی سرپرست سازمان امکان پذیر خواهد بود و در صورتی که متولیان بر طبق ۹۹ و ۸۹ قانونی مدنی قصد بیع و تبدیل موقوفه را داشته باشند کسب موافقت سرپرست سازمان ضروری می باشد.

ماده ۴۴ - سهام اوراق بهاداری که از محل ثمن موقوفات خریداری شده ، در حکم عین موقوفه است و قابل انتقال نیست مگر در موارد تبدیل.

تبصره - ادارات حج و اوقاف و امور خیریه صورت مشخصات اوراق و سهام موضوع این ماده و همچنین سایر سهام و اوراق موقوفه را در دفتر مخصوص ثبت و نگهداری خواهند کرد.

ماده ۴۵ - در مواردی ثمن بیع وقف تکافوی خرید رقبه مستقلى را ننماید سازمان می تواند با مشارکت چند موقوفه و نظر متولیان آنها رقبه واحدی خریداری و سهم هر موقوفه را به تناسب سرمایه آن تعیین نماید.

ماده ۴۶ - ارز تاریخ اجرای این آیین نامه احکام امنای موقوفات و اماکن مذهبی که بر مبنای مقررات سابق صادر شده است مورد بررسی و تجدید نظر قرار گرفته و در صورت رضایت از نحوه خدمات آنان پیشنهاد و انتصاب مجدد بلامانع است.

ماده ۴۷ - محبوسات و اثلا باقیه و نذر ها و صدقاتی که به غیر از عنوان وقف برای امور خیریه در نظر رفته شده یا می شود طبق اسناد مربوطه و یا سیره جاریه کماکان مورد عمل ادارات حج و اوقاف و امور خیریه خواهد بود.

تبصره - مقررات این آیین نامه (در خصوص موقوفات عامه) در مورد محبوسات و اثلا باقیه نیز تسری دارد و

ماده ۴۸ - مؤسسات و بنیادها خیریه در صورتی که بخواهند از معافیت های مالیاتی

مندرج در قانون مالیات‌های مستقیم استفاده نمایند باید قبلاً نظارت سازمان را جلسه نمایند.

ماده ۴۹- ادارات حج و اوقاف و امور خیریه می‌توانند در امور خیریه و موقوفات از اشخاص حقیقی حقوقی قبول و صایت، نیابت، و کالت، و تولیت نموده و صدقات جاریه و نذرهای آنان را برابر نیات مربوطه عمل نمایند.

ماده ۵۰- متولیان و ادارات حج و اوقاف و امور خیریه به منظور بقای عین رقبات و فراهم آوردن موجبات آبادانی آنها می‌توانند با استفاده از وجوه بلامانعی که بدین امر اختصاص داده می‌شود صندوق و یا شرکتی تأسیس نمایند.

تبصره - صاحبان سهام این صندوق و یا شرکت اشخاص حقیقی و یا حقوقی خواهند بود که سرمایه آنرا تأمین کرده‌اند.

ماده ۵۱- درآمد موقوفات مجهول‌المصرف و موقوفاتی که به صورت میراث مطلقه وقف شده باشند در صورت داشتن متولی وسیله وی زیر نظر سازمان و در صورت نداشتن متولی وسیله سازمان در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب، در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات برابر بودجه‌ای که به تصویب سرپرست سازمان می‌رسد به مصرف خواهد رسید.

تبصره - رسیدگی به صورت حساب بودجه مزبور و صدور و مفاصا حساب سالانه به عهده اداره کل تحقیق خواهد بود.

ماده ۵۲- اداره کلیه مربوطه به حج و زیارت توسط سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی انجام می‌گردد و در اجرای آن سازمان موظف است هماهنگ با سیاست کلی دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام و همه ساله برنامه‌های لازم را در زمینه برگزاری مراسم عبادی، سیاسی حج و عمره و زیارت اعتای مقدسه و اماکن متبرکه خارج از کشور و اعزام زائران تهیه و به مورد اجرا درآورد.

تبصره - وزارت خانه‌ها، سازمانها و نهادهای ذیربط باید به منظور حسن انجام برنامه‌های حج و زیارت همکاری لازم را با سازمان معمولاً دارند.

ماده ۵۳- به منظور هماهنگی در انجام مراسم حج و زیارت اماکن متبرکه شورایی متشکل از افراد و نمایندگان ارگانهای زیر تشکیل می‌شود:

۱- نماینده مقام رهبری در امور حج و زیارت (در صورت معرفی).

۲- وزیر ارشاد اسلامی که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.

۳- سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه.

۴- معاون سازمان در امور حج و زیارت.

۵- معاون امور بین‌المللی وزارت ارشاد اسلامی.

- ۶- وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.
- ۷- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.
- ۸- دبیر کل هلالاحمر جمهوری اسلامی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.
- ۹- رئیس شهربانی جمهوری اسلامی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.
- ۱۰- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.
- ۱۱- مدیر عامل شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران یا معاون معرفی شده از طرف مشارالیه.

تبصره ۱- جلسات شورا به دعوت وزیر ارشاد اسلامی و یا سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه عنداللزوم تشکیل و تصمیمات متخذه با اکثریت آراء اتخاذ و در صورت تأیید وزیر ارشاد اسلامی برای کلیه ارگانهای ذیربط لازم الاجرا می باشد.

تبصره ۲- مذاکرات و تصمیمات شورا به وسیله شورا که توسط وزیر ارشاد اسلامی تعیین و منصوب خواهد شد. در صورت جلسه ای منعکس و در صورت تصویب ابلاغ خواهد شد.

ماده ۵۴- اداره کلیه امور حج و زیارت تحت ریاست و هوایت و نظارت مستقیم سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه بوده و می تواند تمام و یا قسمتی از اختیارات خود را در این مورد به معاون امور حج و زیارت سازمان تفویض نماید.

تبصره - معاون امور حج وزارت سازمان نیز در صورت لزوم با مسئولیت خود می تواند برای مدت غیبت خود تمام و در سایر موارد قسمتی از اختیارات اجرایی را به مسئولین ادارات و یا افراد مورد نظر که در سازمان شاغل می باشند با تأیید سرپرست سازمان تفویض نماید.

ماده ۵۵- سازمان موظف است به منظور پیشبرد امور حج و زیارت و فراهم نمودن موجبات رفاه حجاج و زائران و ایجاد تسهیلات لازم در زمینه برگزاری مراسم حج و زیارت تدابیری اتخاذ و با همکاری و همیاری سازمانها و نهادها و وزارتخانه های ذیربط برنامه هایی تنظیم نموده و به اجرا در آورد.

ماده ۵۶- انتخاب روحانیون و نظار سرپرستان کاروانها براساس ضوابطی خواهد بود که توسط سازمان تهیه و به تصویب اعضای مندرج ردیف یک الی جهاد موضوع ماده ۵۳ خواهد رسید.

ماده ۵۷- سازمان می تواند به منظور تأمین پرسنل ضروری در امور حج و زیارت از خدمت کارکنان بازنشسته دولت که صلاحیت آنان مورد تأیید بوده و دارای تجربه کافی باشند استفاده نموده و حسب مورد آنان را به همکاری دعوت نموده و در قبال میزان کار و نوع خدمت و وظیفه ای که به آنان محول می شود پاداش مناسبی پرداخت نماید.

ماده ۵۸- بودجه اختصاصی سازمان در امور حج و زیارت که شامل ارقام درآمد وصولی از حجاج و زائران و هزینه‌های انجام شده در اجرای برنامه‌های حج و زیارت می‌باشد به موقع و همزمان با صدور دستورالعمل تنظیم بودجه عمومی از طرف معاونت حج و زیارت سازمان تهیه و پس از تأیید سرپرست سازمان و تصویب وزیر ارشاد اسلامی به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۵۹- سرپرست امور مالی سازمان حج و اوقاف و امور خیریه (در قسمت بودجه اختصاصی حج و زیارت) از طرف سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تعیین و پس انداز تأیید وزیر ارشاد اسلامی منصوب خواهد شد.

ماده ۶۰- سال مالی سازمان (در قسمت بودجه اختصاصی حج و زیارت) از اول ماه رجب تا آخر جمادی الثانی می‌باشد.

ماده ۶۱- سازمان مکلف است پس از پایان مراسم منتهی ظرف ۴ ماه ترازنامه و گزارش جامعی از وضع مالی (درآمدهای وصولی و هزینه) و باقیمانده احتمالی و جوهی که از زائران دریافت گردیده و در حساب مخصوصی متمرکز شده تهیه و پس از تأیید حساب رس یا حسابرسان امور حج و زیارت سازمان به وزیر ارشاد اسلامی تسلیم نماید.

ماده ۶۲- به منظور رسیدگی به حساب‌های گذشته و آینده امور حج و زیارت (در بودجه اختصاصی) سازمان یک تا ۳ نفر حسابرس خواهد داشت که به موجب حکم وزیر ارشاد اسلامی تعیین و منصوب خواهند شد حسابرس یا حسابرسان موظفند تا حساب‌های حج و زیارت سازمان دقیقاً رسیدگی و نظر خود را کتباً به وزیر ارشاد اسلامی اعلام دارند. در اجرای این منظور حسابرسان بدون اینکه حق دخالت مستقیم در امور حج و زیارت را داشته باشند می‌توانند به نحوی که عملیات جاری حج و زیارت لطمه‌ای وارد نشود کلیه حساب‌ها و دفاتر و اسناد و مدارک مربوطه را مورد رسیدگی قرار دهند و در صورتی که ضمن انجام وظایف خود به مواردی از سوء جریانات و تخلفات برخورد نمودند بلافاصله وزیر ارشاد اسلامی را در جریان امر قرار دهند. وزیر ارشاد اسلامی می‌تواند در پایان هر دوره مالی مبلغی را که مناسب تشخیص دهد به عنوان پاداش به حسابرس یا حسابرسان پرداخت نماید. همچنین وزیر ارشاد اسلامی می‌تواند در صورت اقتضای امر حسابرسی امور حج و زیارت در گذشته و آینده را به شرکت سهامی حسابرسی محل و نماید.

ماده ۶۳- کلیه معاملات مربوط به امور حج و زیارت اعم از خرید و فروش و اجاره و استیجار و پیمانکاری و اجرت کار و غیره به جز موارد مذکور در بندهای ماده ۶۸ قانون محاسبات عمومی که صریحاً مستثنی گردیده باید حسب مورد از طریق مناقصه و مزایده انجام شود و مرجع تشخیص ضرورت و صرفه و صلاح دولت در بندهای یادشده رییس

سازمان حج و اوقاف امور خیریه می‌باشد. علاوه بر آن‌مورد زیر نیز از شمول مقررات عمومی مستثنی بوده و با ترک مناقصه یا مزایده، انجام خواهد شد.

۱- در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده به تشخیص هیأتی مرکب از نماینده وزیر ارشاد اسلامی - معاون امور حج و زیارت و سرپرست امور مالی حج و زیارت میسر یا به مصلحت نباشد می‌تواند معامله را به طریق دیگری با ترک مناقصه یا مزایده انجام داد.

۲- سرپرست سازمان حج و زیارت و اوقاف و امور خیریه و معاون امر حج و زیارت سازمان می‌توانند برای انجام دادن هرگونه خدمتی که در پیشبرد امور حج و زیارت مؤثر تشخیص دهند حداکثر به مدت ۳ ماه در سال (به نحوی که هیچگونه تعهد استخدامی برای سازمان و دولت ایجاد ننماید) از نیروی انسانی در داخل و خارج کشور و همچنین اتباع خارجی در خارج از کشور استفاده کنند و حق الزحمه آن‌ها را به تشخیص خود و با توجه به اعتبار مصوب پرداخت نمایند تمدید قراردادهایی که به این منظور منعقد می‌شود برای دفعات بعد در سال بعد بلامانع است.

۳- قراردادهای اجازه منازل و محل‌های استقرار ستادها و خوابگاه‌ها و نظایر آن در کشورهای خارج و مبالغی که بایست حق مطوف و دلیل و توقف زائران در منی و عرفات و اتوبوس و غیره در عربستان و یا سایر کشورها پرداخت می‌شود مشمول مقررات مناقصه و مزایده نبوده و طبق دستور سرپرست سازمان و یا مقام مجاز از طرف ایشان انجام خواهد گردید.

۴- اعتباراتی که همه ساله تحت عنوان هزینه‌های پیش‌بینی نشده در بودجه اختصاصی امور حج و زیارت منظور و به تصویب خواهد رسید. بنا به پیشنهاد معاون امور حج و زیارت و تصویب سرپرست سازمان قابل مصرف بوده با امضای گیرنده وجه به هزینه قطعی منظور خواهد شد.

۵- ترتیب انجام مناقصه و مزایده از بودجه حج و زیارت براساس قانون محاسبات عمومی خواهد بود مگر اینکه در هر مورد به پیشنهاد سرپرست سازمان و تصویب وزیر ارشاد اسلامی طریق دیگری انتخاب شود.

تبصره - اعضای کمیسیون مناقصه و مزایده اعضای مذکور در بند این ماده خواهند بود.

ماده ۶۴ - حدود و میزان تنخواه گردان مأمورین و مسئولین مالی برای پرداخت هزینه‌های مورد لزوم در داخل و خارج از کشور برحسب مورد با اخذ تضمین کافی به پیشنهاد معاون حج و زیارت و تصویب سرپرست سازمان خواهد بود.

ماده ۶۵ - فوق‌العاده ایام مأموریت و هزینه سفر کارکنان دولت که در امور دولت مربوط به حج و زیارت فعالیت می‌کنند اعم از داخل و یا خارج از کشور

براساس آیین نامه سازمان متبوع مستخدم محاسبه و از محل اعتبار موضوع این آیین نامه قابل پرداخت است.

تبصره - در صورتی که بر حسب ضرورت هزینه مسکن و تغذیه مأمورین اعزامی به خارج از کشور از طرف سازمان تأمین گردد فوقالعاده مأموریت آنان براساس ضوابطی که (با احتساب و کسر هزینه های مورد اشاره از میزان مقرر) به تشخیص سازمان برقرار می شود قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۶۶ - سرپرست امور کمالی سازمان در امور حج و زیارت مکلف است همه ساله فهرست و مشخصات کامل اموال غیر مصرفی را که از بودجه حج و زیارت خریداری می شود تهیه و به معاون سازمان در امور حج و زیارت تسلیم نماید.

ماده ۶۷ - نحوه انجام هزینه در خارج از کشور به شرح زیر است.

۱ - همه ساله دستورالعملی که متضمن تفویض اختیار به رؤسای ستادها و نحوه انجام هزینه ها و سایر موارد باشد از طرف سرپرست سازمان و یا معاون امور حج و زیارت صادر و ابلاغ خواهد شد.

۲ - در مواردی که خرید با پرداخت به دست سرپرست سازمان یا معاون حج زیارت انجام می شود و تهیه مدارک و فاکتور به تشخیص مقامات مذکور میسر نیست و مقامات یاد شده صحت پرداخت و لزوم هزینه ها را در هر مورد تا معادل پنجاه هزار ریال ایرانی گواهی نمایند اسناد مربوط به هزینه قطعی منظور خواهد شد.

۳ - صورت حساب هایی که از مراجع و ادارات رسمی کشورهای خارج و یا هتل ها و مهمانسراهایی که دارای شماره و دفاتر رسمی هستند صادر و به وسیله مسئولین امور حج و زیارت ارایه می شود به هر مبلغ معتبر و قابل قبول است.

ماده ۶۸ - کلیه هزینه هایی که از محل بودجه عمومی کل کشور انجام خواهد شد و نیز سایر موضوعاتی که در زمینه امور حج و زیارت و خیریه در آیین نامه پیش بینی نشده تابع مقررات عمومی کشور خواهد بود.

ماده ۶۹ - کارکنان سازمان مشمول مقررات استخدام کشوری و آیین نامه ها و مقررات مربوط به آن می باشند.

ماده ۷۰ - تعاریف اصطلاحات مندرج در آیین نامه های قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه توسط سازمان تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۷۱ - از تاریخ تصویب این آیین نامه کلیه مصوبات هیأت دولت که مغایر با این آیین نامه باشد ملغی است.

میرحسین موسوی - نخست وزیر

